

Képek a multból

Irta: Sugár Ottó

Igen tisztelt Főszerkesztő Úr cikket kíván tőlem, mint a Budapesti Hírlap volt munkatársától. Visszaemlékezéseket a multból, arcképpel együtt. Arcképpel? Melyiket küldjem: az akkorit, vagy a mostanit, a régit vagy az újat? Milyen különbözőképpen is retusál az idő. Az én arcképen vénített, a Budapesti Hírlapén pedig fiatalított!

Közvetlenül a kommunizmus után léptem a Budapesti Hírlap kötelékébe és 1929 január 1-én váltam meg onnan. Tudjuk, mit jelentett az a néhány esztendő a maga szörnyű homályával, zűrzavarával, jövótéli bizonytalanságával, fedezetlen pénzével, ugráló valutájával, vulkanikus tőzsdéjével, szabadjára eresztett játékszenvedélyével, örök kockázatával, inflációjával, deflációjával, szanalásával és a szanalástól elválaszthatatlan rengeteg egyéni szenvedésével.

Ebben az időszakban szerkesztettem én a Budapesti Hírlap közgazdasági rovatát. Hogy hogyan, azt nem én vagyok hivatva megmondani. De ma már úgy sem érdekel ez senkit. Hiszen az újságíró színeit, akár milyen élénken kerüljenek is le a palettáról, olyan hamar elmosa az idő.

Arra azonban talán mégis szabad ráutalnom, hogy a Budapesti Hírlap közgazdasági rovata sohasem volt külön sziget a többi rovat tengerében. Szervesen illeszkedett bele a lap keretébe. Mint ahogy a Budapesti Hírlapot mindig az egységes szellem jellemezte, mely egybetartozó egésze kovácsolta össze a rovatokat. Az élet stílusa szörnyű volt ebben az időben. Annál fontosabbnak látszott, hogy ezt a stílust az irodalom tükrében mutassuk meg a magyar társadalomnak. Ezt tanultuk a Rákosi Jenő iskolájában. No meg azt, hogy mindenütt egyformán kell ügyelnünk a magyar nyelv és magyar gondolat tisztaságára.

Az első kép, mely elem ugrik a multból, Rákosi Jenő képe. Bizonyára sokan, nálam hivatottabbak, festik meg képét az ünnepi számban. Én csak arra akarok utalni, hogy szellemének hihetetlen átfogóképessége a közgazdaságot is befogadta, olyankor, amikor közgazdasággal foglalkozni még nem volt divat.

Sokszor hivatott magához, hogy valamilyen

fontos közgazdasági napi kérdésről, amelyről vezető cikket akart írni, véleményemet kikérje. Meg akarta tanulni a leckét. De néhány pere múlva már ő magyarázott nekem. A tanítványból tanító lett. Még pedig olyan, aki számtalan új, meglepő oldalról világította meg a kérdést. Hihetetlen zsenialitása ösztönösen ezen a téren is új nézőpontokat talált, új gondolatokat termelt ki és új érvekkel gazdagította a kérdésben megindult eszmecsere.

Egy másik kép, amelynek időbeli sorrendben meg kellett volna előznie az első:

Tudjuk, hogy a proletárdiktatúra az összes nyomdák közül legelőször is a Budapesti Hírlap nyomdájára tette rá a kezét. Lefoglalta szőrvőstől-bőrvőstől az egész épületet. Ott volt szerkesztőségeinek főhadiszállása, ott voltak kiadói hivatalai és ott készültek úgy szellemileg, mint technikailag agitációs hírlapjai. Itt dolgozott a proletárdiktatúra egészen utolsó pillanatáig. Ebbe az épületbe vonultunk be mi a kommunizmus összeomlása után. Minék eseteljem, milyen állapotban találtunk mindent. Romhalmaz közepette kellett építenünk. Hideg, kemény őszutó, hideg, kemény tél. Szénnel se híre, se hamva. Fa sem akadt, fűteni meg kellett. Mit csinál ilyenkor az ember? Fűt, amivel tud, régi ládákkal, rozoga íróasztalokkal és főképpen azzal a papirossal, ami kezéigébe akadt. Bennünket főképpen az utóbbi rántott ki a sárból, azaz a megfagyásból. Az a rengeteg sok Vörös Ujság, ami a vörösök után visszamaradt. (Mert minden terror és monopólium ellenére, makulátúra az maradt a kommunizmus után bőven!) Utólag azután hallottuk, hogy könyvgyűjtők a Vörös Ujság egyes évfolyamaiért százszázakat fizetnek. Szóval, mi százszázakkal fűtöttünk, anélkül, hogy tudtuk volna. Megszámlálhatatlan teljes évfolyamot állíthattunk volna össze. Ebben az esetben kétségtelenül megszűnik a gyűjtemény ritkaság-értéke. De néhány évfolyam összeállítása bizony átszűrhette volna egyik-másik fiatal kollégánkat az örökké visszatérő vacsora-kérdés gondjain.

Egy nap az ötven év előtti világból

Mi történt Magyarországon és a nagyvilágban a Budapesti Hírlap születése napján.

Langyos nyári esőt követő, szép, derűs nap volt az, amelyen a Budapesti Hírlap megszületett. Nem költői fantázia ez, hanem hivatalos megállapítás: a meteorológiai intézet ötven év előtti jelentése a B. H. első számának „Időjárás” rovatában. Amint a régi lapokat forgatjuk, úgy látjuk, hogy a derűs égbolt horizontjára vihart rejtegető felhők vonultak fel, sőt, itt-ott egy apró villanás is nyugtalanította a nyárelő békés hangulatát. Választásra készült az ország s a vezérekben Kaas Ivor báró harcos hangon vezeti be a csatát, Tisza Kálmántól kormányprogramot követelve.

A választási naptár szerint június 24. a választások első napja, de a választási készülődések már nagy erővel megindultak mindenfelé. A budapesti jelöltek listájában csupa olyan nevek, amelyek legfőbbjének színe máig sem fakult meg. Kerületenként kormánypárti jelöltek: Pauler Tivadar, akinek a Várban nincs ellenjelöltje, Darányi Ignác, a második kerületben, Vég János és Ország Sándor két kormánypárti a harmadik kerületben. Wahrmann Mór, ellenjelölt nélkül a Lipótvárosban, Buschbach Péter, Csepregy János, Kemény Gábor

báró, mérsékelt ellenzékiek: Királyi Pál, Bródy Zsigmond, Hoffmann Pál, Szilágyi Dezső; függetlenségek: Mednyánszky Árpád, Havas Sándor, Helfy Ignác, Mudrony Soma, Thaly Kálmán, no és a Terézvárosban, függetlenségi programmal, Brezlmayer Gottfried, a pékmeszter. Tisza Kálmán, a miniszterelnök, Nagyváradon lépett fel, ahol Bölönyi József az ellenjelöltje. Apponyi Albert gróf az árvamegyei Bobró mérsékelt ellenzéki jelöltje. Jászberényben akkor még más jelöltek vannak. Kolozsváron csupa érdekes név: Hegedűs Sándor kormánypárti és Bartha Miklós függetlenségi az első, Ugron Gábor függetlenségi és Bokross Elek kormánypárti a második kerületben. És így tovább, végig a listán sok-sok még ma is élő név, habár a viselője régen meghalt. A harci riadóba bőven esendül bele a választási tréfa is, amely különösen Brezlmayerbe akaszkodik bele, kortesnóták formájában. Egyet beküldtek a „Budapesti Hírlap”-nak is:

Vizes zsömlé, mákos kifli,
Brezlmayer Gottfried sifli,
A követünk Hoffmann Pál,
Tudja ő, hogy mit kaszál.

NEMES ANYAGOK!

NEMES FORMÁK!

OLCSÓ ÁRAK!

MÜNCHENGRÄTZI CIPOGYÁR R. T.
■ IV. KOSSUTH LAJOS-U. 15.

Kemencében szépen pirul a zsömlé...
Halod-e hej Brezlmayer, köszönj le,
Hej Rákóczi, hej Boeskey, Thököly,
Zászlókat Brezlmayer lengeti.
Boeskey után Brezlmayer milyen jux,
Maradj otthon lisztes Gottfried, mert megbuksz.

Két főherceg és Kossuth Lajos

Nem a politikai rovatban foglal helyet, de a mélyen ugyancsak erős politika van annak a hírnek, amely a Vörösméz lefolyt hadiszemlééről számol be. Albrecht főherceg tartotta a szemlét, amelyről mindössze tizenhárom sor a beszámoló, a többi között így: „Albrecht ellovagolt a sorok előtt, azután eléptette maga előtt a csapatokat s meggyőződve, hogy a gombok és bakancsok kifogástalanul ragyognak, s a lábak egyszerre emelkednek, megelégedésének adott kifejezést.” Túlságosan lojálisnak nem mondható ez a pár sor, amelynek közelében még egyszer találkozunk a főherceg ne-

OSTENDE KÁVÉHAZ

■ VILÁGVÁROSI JELLEG

JAZZ

■ JAZZ ZENE :: CIGÁNY :: ÉNEK

VILÁGVÁROSI HANGULAT

ELSŐRANGÚ KONYHA